

הוא מדבר ומדבר ומדבר. נון-סטופ

כשצריך וכשלא צריך. בעיקר כשלא צריך.

דברת דוהרת

התשובה היא: אין לו. וזה מסיביר הרבה מן הדברים המתרחשים בארץ.

לנסוע במכונית-השרד לבאר-שבע, להקיב לבריי-הפתיחה, לנאום, להשיב לשאלות, להחליף דבריי-מוסין מאלוצים עם עסקני הסניף המקומי, לשתות תה ולתווך הביתה — זה עניינו של חמש-שש שעות. נאום אחד ליום, יחד עם קבלות-הפנים לי אורחים זרים, מסיבות-קוקטייל בשגריר רינות זרות, ישיבות מילגנחיות וכיוצא באלה — יכול לכלות למעלה ממחצית זמן העבודה של שר חרוץ.

השאלה על עתות? אין זמן. לך רוא ספר? לא בא בחשבון. לשבת עם יועצים, לנתח דברים לעומק, לשקול תפיסות אלטרנטיביות — כל זה אפשר לעשות רק בחתוף.

בהדרגה מאבד הפוליטיקאי את הכושר להקשיב. זהו אחד הסימפטומים להתקדמות המחלה. הוא יודע שהוא הוגה-דיעות מקורי, שדבריו חשובים ובעלי-משקל. אם כן, לשם מה להקשיב לעדת יועצים זר-טרים, מומחים-כביכול, המדברים בסלאנג מיקצועי? הוא, הפוליטיקאי, מחונן בכישרון העילאי לתפוס את הפשטות שבדברי רים. כשהוא אומר דברים פשוטים (עם ישראל חי, נכה במחבלים באשר הם, הפער הולך ומצטמצם, עלינו לשלב תקיפות עם גמישות, נעשה את הכל לי מען השלום, ובאותה שעה נתכונן למלחמה שתכפה עלינו) זה נשמע לאנשים טיפשים כדברים פשוטים. אבל הוא עצמו יודע שאלה הם דברים עמוקים, פרי מחשבה מאומצת ומקורית, שהוא הצליח למצוא אותה בניסוח עממי פשוט.

צחק רבין נדבק במחלה זו. כאשר מחלת-ילדות פוקדת אדם מבוגר, היא מסוכנת יותר. כאשר מגיע אדם לתפקיד ראש-הממשלה במפתיע, ללא שליב-ביניים, הוא חשוף למחלה בצורת החמורה ביותר. הוא לא הספיק לפתח נוגדנים. רבין אינו נואם מבריק, ואינו הוגה-דיעות גדול. מעלותיו — והן רבות — הן כשטחים אחרים. אבל המחלה השתלטת עליו, ואין מנוס. עידראייה נתן לי תיאור קליני של הסימפטומים. ראש-הממשלה בא לוועידת אירגון פאן. זהו אירגון בלתי-חשוב, בדרך כלל, שרק על רקע הסיכסוך עם אונסקו קיבל הפעם מעמד משמעותי כלשהו. רבין חושב על הבמה וחסר-על כיסאו, כשהוא מדגים סוורת שונות של שיעמום גובר. הוא התפתל, התכרבל, מתה את גפיו, גילגל את ראשו. באמצע לקה בהתקף חמור של שיעול, כמה אנשים אצורצו להביא לו מים. הוא פיססש בי כיסיו כדי לאתר את מימחטתו. כל אותו זמן נמשכו על הבמה הנאומים, שאיש לא הקשיב להם. גם ראש-הממשלה נאם, כמובן, נאום נוסף-חשיבות.

יצחק רבין מדבר ומדבר ומדבר ומדבר. וככל שרבים הנאומים, כן מתמעטת התכונה המחשבתית. כשמוצאים מחשבות קטנה אחת על שדושים נאומים יומיים, דינה כי מנה קטנה של מרגרינה הנמרחת על שדושים פרוסות לחם. פשוט אין בה דין.

כשראש-הממשלה מדבר, המדינה מדברת. זהו סכנה על גבי סכנה. כדי למלא את החלל המילולי, מתפתה הנואם לאיפעם להשמיע מחשבות כמסורת השתיקה נאה להם. (למשל: הרעיון להפריד בין מצריים וטוריה — רעיון שעצם השמעתו בריבים הופכת אותו לבלתי-משמיע. ומסקפת נשק לאויבי המדינה). יש פליטות-פה. יש מחדשבות-נפול. יש רעיונות-בוטס. ובעיקר: יש בלאי.

כל זה נכון, במידה זו או אחרת, לרוב השרים האחרים. שימעון פרס צועד בראש. רק יגאל אלון מתאסף, לאחרונה. הדברת דוהרת, כמו סוסה מש"ת תולדת, היא דורסת כל דבר הניקי רה ברכה. אי האיש שיען התפוס את המושבות ולרסן את החייה?

בור זוכה. אין אפס.

העגדה רוצה לינוק. אבל הפרה רור צה גם להיניק.

הזמנת מדברי הנברנים. מדוע? קודם כל, זה גותן לו חשיבות, הטל-וויזיה באה לצלם. אני נואם — סימן שאני חי.

ובעיקר: מפני שזה מהנה אותו. הוא עומד למעלה, והם מקשיבים למטה. יש חשיבות לכל מילה שהוא אומר. אין אדם יכול לנאום יום אחרי יום, מבלי שתתגבש בליבו ההכרה שהוא חשוב ושדבריו חשובים. אנו מקשיבים, סימן שהוא משמיע דברים עמוקים, פוקח-עיניים, מרי אי הגות אוריגנינלית.

הכרה זו, המלווה את הפוליטיקאי לכל אשר יילך, המתנגנת בקולו והמתבטאת בתנועותיו, היא ההופכת אותו למה שהינו, שונה מכל האדם.

כאשר השר-בלייטיק מדבר בחשיבות גוראה על עתידה הגיאופוליטי של סין ור השפעתה על ישראל; כאשר שרי-החתי

זוהי שיטת הפקציה בחיים הויפגתיים הקיימים בישראל. מי כט אחת על הרבה הכנסת והממשיכה מראה את התוצאה.

צחק רבין לא עבר תהליך זה. הוא לא הגיע אל ראשות-הממשלה בוחילה איטית משכונה לסניף, מסניף לי מחוץ. הוא לא ישב בישיבות מסוג זה. הוא צנח אל הממשלה מצה"ל, דרך השירות הדיפלומטי.

אם כן, איך דבקה בו המחלה המיקצועית הזאת?

מסתבר שאין צורך לעבור את כל התהליך, כדי להגיע לאותה תוצאה. אפשר להגיע ישר אז הי שרב הטרימינוי של המחלה, מבלי לעבור את כל מוכאובי השלבים הי מוקדמים.

יש באן תופעה דייסטרית, השני פעתי-גומלין בין הנואם וקורבנו. אירגון מדברי הנברנים עורך כנס ארי צי, כדי לאפשר להם (למדברים) לא לי נברנים) לבלות חופשה עם נשותיהם בי

ה קורה ליצחק רבין? ריביו שואלים זאת בשימחה לאיה, ואינם מחכים לתשובה. ירדיו הקרובים ביותר שואלים זאת בתמיהה ובראגה.

הכרנו אותו כאדם המרבה לחשוב והר ממעט לדבר. הוא הנהיג בצה"ל את הסגנון האיטי, השקול, הענייני, הקצר.

הוא הצטיין בצה"ל בבניית מערכת של עבודת-מטה. והנה הוא מדבר ומדבר ומדבר. נון-סטופ. כשצריך וכשלא צריך. בעיקר כשלא צריך.

עבודת-מטה אינה קיימת בממשלתו כלל. אין דפוסים לקבלת החלטות. אין מערכת של דיון וליבו. הוא מחליט לבדו. וכשאינו מחי לים, הוא מדבר. ומדבר. ומדבר.

פתח הפאת רובי. לפיתחו של הפוליטיקאי רובץ חטא הדברנות. אפשר לומר: הדברת היא מוחי לתו המיקצועית של הפוליטיקאי.

דרבו של הפוליטיקאי לגי-עון רצופה בנאומים — של אחרים ושל עצמו. הוא מתחיל למטה, באסיפות הסניף או האגודה המיקצועית. הוא יושב בישיבות ללא-ספור, ומקשיב לנאומים אין-סוף. הוא משמיע את דבריו, שוב ושוב ושוב. הוא נשאר יושב, מקשיב ונואם אחרי שהשיעמום והי מיסכול כבר גירשו מן הזירה הפוליטית אנשים נורמליים, שיש להם דרישות איני טלקטואליות גבוהות יותר.

בהדרגה, לאט-לאט, מוצטמצם המעגל. בגלל ריביו נאומיו, מתחיי לים לשים לב אליו. הנה איש שי הוא פעיר בסניף, המשתתף בישיבות. עסקן אמיתי. הוא נבחר לי מזכירות, לוועד, למועצה.

כך הוא עולה, מדרג לדרג, מקשיב וגוי אמ, נואם ומקשיב. מובן שהתוכן האיני טלקטואלי של הנאומים הוא אפס. כמובן המחשבות המתבטאות בהם לא תמלא את חלל ראשה של תולעת.

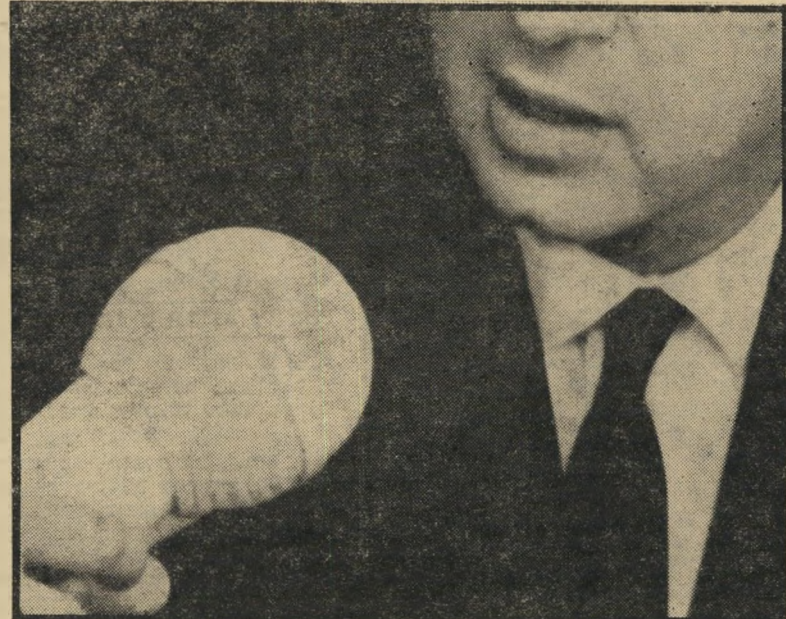
תוך כדי עלייתו בדרגה, מן הסניף אל המחוז, מן המועצה אל המזכירות, מן הר טגולח מרחבה אל התנהלה המצומצמת, גובר ביטחונו העצמי של העסקן. מקשיבים לו. סימן שנאומיו חי שובים ועמוקים.

מה הוא אומר? אין לו זמן לקרוא ספרי רים, לחשוב מחשבה מקורית, להתעמק בעיות, אילו רצה בכך, היה בוחר בקאריירה אחרת. הוא מלקט את רעיונותיו מן הכותרות של עיתוני-הערב, אולי גם מי מאמר ראשי קצר.

(בכנסת ניתן לראות בכל שעה ח"כים מכובדים השקועים בעיתוני-הערב, מסמרי נים להם קטעים, כדי להשתמש בהם בי נאומים הבא).

הוא גרוש כסיסמות המקובלות על הכד? שורצות בו פראזות נכובות שהכל כבר שמעו אותן אדף פעם? טוב מאוד! מצויין! זה לא יעייף את הקהל. זה לא ירגיז אותו. זה לא יתן לו את ההרגשה שהנאום הוא אינטלקטואל מתנשא, היודע יותר מהם.

איזה קהל רוצה לשמוע דברים בלתי מוכרים, אמיתות חדשות שיערערו את הי ביטחון העצמי שלו, ספיקות העוללות לני רוע בליבו מבוכה? חלילה. הפוליטיקאי הטוב ינאם רק על דברים לעטים, מוסכמים, רדודים, שטיי חיים. לכן (ל כן, לא למרות זאת!) יעשה קאריירה, ויגיע בסופו של דבר לכנסת ולממשלה.

מכשיר העבודה: ראש-הממשלה בפעולה

רות מנתח את ההתפתחויות ההיסטוריות העמוקות בחברה הערבית; כאשר שררי המישרה עומד על ההשלכות הפילוסופיות של התנדף על תרבות המערב — זה יכול להצחיק סטודנט שנה א', אבל אין זה מצחיק את הנואם עצמו. הוא בטוח שהוא אחד משלושה-ארבעה הוגי-הדיעות המקורי ריים בארץ.

אין זו מחלה חולפת. היא חודרת יותר ויותר דהווייתו של הפוליטיקאי קאי. הליכתו משתנה בדרבו אל הי דוכן. הכעתי-פניו, קולה, תנועות ידיו, כולם מכריזים: שמע ישראל אי, האיש החשוב, משמיע את כשורתו.

משה רבנו היה גמגמן. אלמלא היה כבד-לשון, היו בני-ישראל מקשיבים לנאומיו עד היום במצריים.

מי שעוקב אחר לוח-הנאומים של הי שר המצוי מוכרח לשאול את עצמו: מהי, לכל הרוחות, יש לו זמן לנהל את העניינים המופקדים בידיו?

בית-מלון בצפת. הוא זקוק לקישוט שיעיר ניק לכינוס הוד והדר. ומי יתן הדר, אם לא כבוד השר? המדברים לא יזמינו פרופסור, שלא הור פיע אף פעם בטלוויזיה. מה פתאום? וגם לא סופר או כלכלן. הם מומינים שר. איזה שר? אם אפשר, ראשי הממשלה. אם איי-אפשר, אז שרי הביטחון. או אפילו שרי-החוזן או שרי-המישטמים. אם כלו כל הקיי צים, וזמן שרי-החקיקאות. אם יהיה שר, תבוא גם הטלוויזיה.

יש הרבה כינוסים כאלה בשבוע, והלחץ על השרים הוא עצום. נראה שאין גבול לביקוש לנאומי-שיעיר. אם מדבריי-הנבי רנים השיגו, או למה לא מגדלי הבקר? וכי העכבר חשוב מן הפרה? ומאחר שי הפרה נותנת חלב, מדוע לא משווקי הר גבינה? שלא לדבר כלל על אוספיה-הבר לים, מנקי-הרחובות, גבאי בתי-הכנסת, חוגי-דיי-פסאי וסניף המיפלגה בעפולת תחתית. בהברה דמוקרטית, כל האזרי חים שווים בפני הנואם, וכל ציי